

לקט פניני הרב

על

פרשיות השבוע

ספר בראשית – פרשת חי שרה
מאט

הרב יוסף דוב הלווי

סולובייצ'יק זצ"ל

נאוסף ע"י מנחם יהודה נוסבאום

מ--:

מסורת – מאוסף תורני – איחוד הקהילות החרדיות באמריקה
בית יצחק – קובץ תורני – ישיבת רבנו יצחק אלחנן

Torah YU

ספריו הרב צבי שכטר שליט"א:

נפש הרב

מן פנימי הרב

דברי הרב

ומעוד מקורות כפי שצין בראש כל קטע שנלקט

ירושלמים טובב"א

תש"פ

א) בראשית פרשת חיי שרה פרק גג

(א) **ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה:**

מתוך: דברי ה Rab – עם רנד-רנה

וכן האמונה, ש策ריבה להיות בלי ספקות ותנאים. המאמין מוכרכ ליותר הרבה פעמים על שכלו ושיקול דעתו, ולמסור גם את גופו וגם את שכלו לד', כתיעוק הניל. [ומשייך טשרניחובסקי "אני מאמין באדם", הוא לשון של גידוף ממש, ועומדים בנגדו דבריו דוד המלך בס' תהילים – כל האדם כוב, שאי אפשר לבטווח לנMRI במאה אחוז **באף אדם**.] וב כדי להאמין, צריך האדם המבוגר לעוזר בעצמו את רגשי הילד שבו.

והנה בכל חייו של אברהם אבינו בנה כמה מזבחות, אך לא הקריב עליהם כלום, חוץ מבשעת העקידה, שהקריב האיל תחת בנו. והנה כשצוווה ד' על דבר העקידה, היה דבר זה עומד בסתיירה גמורה לכל תכילת חייו ולכל פעילותו, שתמיד דרש בפניו עובדי העבודה זרה נגד הקרבת קרבנות של בני אדם, וعصיוו כצוווה ד' להקריב את בנו שלו, לא הקשה כלום ולא אמר מואמה, וזהי אמונה, שמרו על שיקול הדעת שלו. וכן בשעת תפילהו הזכיר אברהם אבינו ביטול עצמיותנו, ואנכי עפר ואפר. הרי שכמו שהיה שרה באותו הזמן נערה גם זקנה, כמו כן היה אברהם אבינו באותו הזמן נער וגם זקן. שלענינו תפילה ואמונה צרייכים מעלה הילדות, ולתלמוד תורה – מעלה הזקנה. וזהי אהבת התכוונות החשובות שבנפש היהודי שלמדנו מנו האבות. [קטע מתוך דרשת רבינו ביום כי לסדר חיי שרה, תש"יד].

מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים (כ"ג, א'). והביא רשיי מהמדרש, בת ק' כבבת כי וכי, וכולם שווים לטובה. ונראה לפרש בכוונת המדרש, שימי הגדלות לא קלקל ולא טשטשו את המעלות של ימי הילדות, שבאותו זמן הייתה נערה וגם זקנה, ואפשרות זו של תרומי דסתורי באדם אחד היא הסיכון המובהק על נדלותו אותו האדם. דהנה ארבע המצוות החיי חשובות הללו הם תלמוד תורה, תפילה, אמונה ואהבת ד'. ומצוות תלמוד תורה הרי מתקיימת עם המוח והשכל, ובאמת רק שייכת ליחידי טומלה שמותח חוק. ובכוונת התيبة "זקן" הבינו ר'יל דקאי תלמיד חכם, זה שקנה חכמה, כי לפי טבש של עולם, חזקן יש לו יותר הבנה. כי הזקנה מביאה עמה את חוש התקורת (קריטיסיזם) וחוש חספנות (סקעפטיסיזם), אשר מבלי שתי מידות אלו הלימוד בודאי יהיה לקוי. (וחכלה, שלפעמים מביאה הזקנה גם לידי רגש של מוריינות וציניות).

ומайдך גיסא, התפילה מתקיימת ביותר שאtot במוחו של הצער, שיש בו מידת הענווה ובביטול עצמו, (בניגוד לזמן הלומד תורה, שמנגיש ביחס חשיבות עצמית). והשווה לשון התהילים (פרק קל"א) שיר המעלות לדוד, ד' לא גבה לבי ולא רמו עיני ... נפשי כगמול עלי אמו, כגמול עלי נפשי, שرك לתינוק יש את רגש הבטחון המוחלט באמו, וזהו ששים דוד (שםה) יהל ישראל אל ד', בבטחון מוחלט ובכחעה גמורה אליו יתרבק.

(ב) בראשית פרשת חוי שרה פרק כג

(א) ויהיו חyi שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חyi שרה:

מתוך: עמודו של עולם – עם קעט-קפא

המודרש המוערך עליינו מזכיר במונחים של מערכת המשפט המתקנית בבית דין של נטה. ככל שמדובר בדיני אדם, ניל האחריות המשפטית של נערה איננו עשרים אלא שתים עשרה. מבחינה מוסרית, ילדה בת שבע איננה אחראית למעשה; בו ברגע שהוא מנעה לניל שתים עשרה היא געשית לאדם אחראי הנגעש על חטאיו.

בכל דרכ שבה נבנה את ההשוואה (מאה לעומת עשרים או עשרים לעומת שבע), השאללה החשובה ביותר תהיה שאלת משמעותן של השוואות אלה. תיבת "שנה" מעיצנת ישות, ייחודה זמן, שלב או תקופה במהלך חייו של אדם. הלשון העברית עושה לא אחת שימוש בצורת היחיד כדי לתאר ריבוי הגדול בעדר. אנו אומרים "היום עשרה ימים", ו"היום אחד עשר יום". הריבוי המתבטא בצורת היחיד נוטל את הרובים ומאתח אותם לכלל ישות אחת. כאשר תיבת "שנה" מתארת שנים רבות, צורת היחיד מסמלת תקופה המיצגת לא רק ייחודה של זמן אלא גם חוויה קיומית מיוחרת ב��ינה. המילה "חיים" בנויה בצדות ריבוי. שרה הייתה בכוכל שלוש פעמים: חיים של ילדה, חיים של אישה צעירה וחיים של אישה בוגרת וזקנה.

יתר על כן. שלוש ישות אלו של זמן, או שלוש חוויות קיומיות אלה, אינן מסודרות בסדר אנכי עוקב, כייחדות נפרדות הבאות ברציפות זו אחר זו, כפי שמקובל בדרך כלל. נהגים אנו לחשב כי אדם מתחילה את חייו בילד, וכשהולמת תקופה הילדות הוא עובר אל שלב אחר, אל שלב הגונדרים. משהוא丑וב שלב זה, והריחו מוצאו את עצמו עומד בתקופת הבגרות שלאחריה מגיעים ימי הזקנה. בלשון אחרת, חוויות הילדות, הנערות, הבגרות והזקנה אינן מתקניות זו בצד זו; הן באות אחר רעوتה. סיומה של אחת מסמן את הופעתה של הבאה אחריה.

"שני חyi שרה": היא הייתה תמייד אדם בוגר בן מאה שנה, נערה בת עשרים וילדה בת שבע.

אבלם חyi שלושים ושמונה שנים לאחר מות שרה, אך התורה מספרת אך מעט על מעשיו לאחר מותה של אשתו. רק שני אירודים נזכרים בה, קניית קבר לקבור בו את שרה ומציאת אשה ליצחק. הסיפור השני מסופר כדי להציג לפניו את אמה השנייה של קהילת הברית, את רבקה שירשה את שרה, יותר מאשר לתאר את אברם. החלל שנ所说 עס מותה של שרה זכה להחמלא (בראשית כד, ס). כתעת יכולת הברית להימשך, משום שיש אם בקהילת הברית – לא רק אם לא גם אם. התורה איננה מספרת לנו דבר נוסף על אברם, משום שהברית הופקדה בידיו שניים, איש ואישה; בהיעדרה של האחורה, עוצר לנו מה סיפורה של קהילת הברית את מהלכו.

התורה מספרת לנו כי "יהיו חyi שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חyi שרה" (בראשית כג, א). רשי, בעקבות המודרש (בראשית רבנה ח, א) מעריך לכדר נכתב "שנה" בכלל כלל וכלל, לומר לך שככל אחד נדרש לעצמו, בת מאה כתבת עשרים לחטא, מה בת עשרים לא חטא, שהרי אינה בת שניםיו, אף בת מאה בלבד, ובת עשרים כתבת שבע ליפין: "שני חyi שרה" – כלן שווין לטוב.

ומקור נוסף המסביר על שרה: בת עשרים כתבת שבע לחטא וילוט שטנוני לתחילה, רמז תשל).

התקור השני, לדעתתי, עולה על הראשן. כשמרוור בחטא, מתאים לערוך השוואة בין גיל עשרים לגיל שבע יותר מאשר בין הגילאים עשרים ומאה. והוא הרין בהשוואה בין גיל מאה לניל עשרים כשםרוור בהופעה חזונית.

שני המדרשים ממחישים שתי היפותיות שונות באשר לניל שבו נעשה אדם ברעונשין. לפי הראשון מרווח בעונש היוצא מבית דין של מעלה. על בן אין נערה נעשית בת עונשין על פי רינוי שטים לפני הגיעו לניל עשרים.

ד) בראשית פרשת חי שרה פרק כג

(ב) ותemptת שרה בקריות ארבע הוא חבורן בארץ בגען
ויבא אברהם לספָר לשרה ולבבתה:

מתוך: עמודו של עולם – עם קצ-קצ'

רש"י מציין מדרש האומר כי חבורן נקראת קריית ארבע על שם ארבעת הוווגות שנקבעו שם (בראשית כג, ב). אחד מזוגות אלו היה אדם וחווה; שלושת האחרים היו האבות והאמות. הם נקבעו יחד עם אדם וחווה באותה מערה כדי להפוגין את העבדה שאין כל פער בין הכבוד האנושי האוניברסלי לבין קידושת הברית היהודית. אברהם לא הופיע על דירת ההיסטוריה כדי לשחרר את היהודי, חס ושלום, ממחוביותו האנושיות ההיסטוריות. אדרבא, הברית העצيمة ורוממה את הנורמות האוניברסליות, בהוסיפה עוד ועוד צוים לאלו שקובל עלי יהודיו כבן אנוש עוד קודם לכינונה של הברית.

אין סתירה בין דינם שורשם ברעיון צלם האללים, היוט כל הארים בראום, לבין אלל המבוססים על רעיון הקדושה המועגן בקהלת הברית. המחויבות בצלם, ובין אלל המבוססים על רעיון הקדושה המועגן בקהלת הברית. המחויבות של הברית יוצרת אפוא מתח קיומי, משומש שהיהודים נושא עמו מחויבות שנגנוו אייננו מבין. אלו שאינם יהודים היו ורצוים שהיהודים יקבלו על עצםן מחויבות כללית אל שכיניהם הנכירים ויוזרו עםם. אך אנו עוניים להם, לירידינו ושכנינו, בAMILITY של אברהם אשר הופנו אל שני גברי: "שבו לכם מה עם החפור ואני והגעך נלכה עד כה" (בראשית כב, ה). במשפט קצר זו תיאר אברהם באופן המחויר ביותר את המתח שבין היהודי לגוי, בין, מצד אחד, שני הגברים, רבקה, אשר באה במקומה של שרה. הברית זוקה לאב ולאם. מסען של אליעזר הביא לנילוחה של רבקה כירושתה של שרה.

ג) בראשית פרשת חי שרה פרק כג

(א) ויהיו חyi שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חyi שרה:

מתוך: עמודו של עולם – עם קפו

סיפור חייו של אברהם, כפי שהتورה מצינה אותו, מתחילה בגיל שבעים וחמש ומסתיים עם מותה של שרה. מחולל הברית וממי שיצר מערכת מסורת חדשה לא היה אדם כודר. על שני אנשים ווטלה המשימנה, גבר ואישה, אברהם ושרה. שניהם גם ייחד היו הבודדים כדי לטפס את התוכנית האיליהית. שניהם גיררו אנשים; שניהם לימדו את הרכבים. משעה ששרה מטה, הגיעה שליחותו של אברהם אל קיצה. הוא נצטווה על ידי ריבונו של עולם לדודת מעל בכת ההיסטורית, לסתוג אל עולמו הפרטני, ולהיות בדים מן השורה. החלל שנטהוה מתמלא בידי מישרו אחר אשר נצטווה להיכנס אל ההיסטוריה ולהיות כאביה של האומה, הלווא הוא יצחק. גם משימה שנייה זו, כמוובן, כללה אישת – את רבקה, אשר באה במקומה של שרה. הברית זוקה לאב ולאם. מסען של אליעזר

(ג) בראשית פרשת חי שרה פרק כג

(ג) ויקם אברהם מעל פניו מתחזך וידבר אל בני חת לאמר:

מתוך: מפניי הרב – עם' שנד-שנה

ויקם אברהם מעל פניו מותו וידבר אל בני חת לאמר (כיג, ג').
וישתחו לעם הארץ (פסוק ז'). וצריך להבין, דפשיטה דלא היה יכול לשוחח עם בני חת בה בשעה שהיה עסוק בבכי ובהספד, ואיזה חידוש בא הכתוב להודיענו במאוי דכתיב ויקם אברהם מעל פניו מותו. ונראה לפרש דלשות ויקם משמעה כמו שהבינו רוז'יל בלשון (פסוק י"ז) ויקם שדה עפרון וכו', **תקומה** הייתה לו, שיצא מיד הדיות ליד מלך, והי' יש לפרש ויקם אברהם – שהتاזרג בגבורה והתגבר לבקש מהם דבר חידוש שמקודם לכן אף פעם לא היה שכזה, ושבודאי לא יהיה כפי רצונם, שעדי עכשו היו נהגים שגר הבא מארץ רחוקה עשה חלקה מבני העיר, ונ开办 בקבורות אנשי העיר. אבל בחירות ישראל ענינה הבדלה, [ועיין משה] כל הלו לפרש ראה, אותן ד', וכמו שמצוירים בברכת הבדלה – המבדיל בין קודש לחול ... בין ישראל לעמים וכי, וכתיב וישכון ישראל בטח בדד, ואף קדושת השבת תלויות ניבי באופי שינוייה משאר ימות החול, וכמו ששאל טורנוטופוס לרי עקיבא (סנהדרין סה): מה יום מיטמיים, וכך בא אברהם אבינו לקבוע לפעם הראשונה את היסוד של קבר ישראל, והוא אחד מהענינים שעל ידיהם ניכרת להבדיא ובולטת ההפרשה וההבדלה שבין ישראל לאומות, והיתה בזו התגברות מצד אברהם "להלחם" נגד כל אנשי העיר, "להקים מהיצה" זו בינו ובינם. והווצרך להשתחווות להם, להראות להם רגשי הכרת הטוב על רוב חסדים שהצעו לתות לו מטבחר קבריהם. ומאחר שבא לחודש דבר חדש לגמרי, היה צריך לרשوت כולם, ולא היה עפרון רשאי לחסכים על כך לבדו, כי אברהם בא עכשו להפר את המנהג הקדום, ועל זה הוא מבקש לknנות בתוכם אחוזות קבר, כלומר, אף אין כי נמי יהיה הקבר כאן, **בתוך העיר**, מכל מקום יהיה בעדו בבחינת שדה אחוזה, וככайл, שאחיה אני קשור עם המקום המזוהה זהה באופן מיוחד ומשונה.

(ה) בראשית פרשת חי שרה פרק כג

**(ב) ותמת שרה בקרית ארבעה הוא חברון בארץ בנען
ויבא אברהם לטפל לשרה ולבכotta:**

מתוך: מפניי הרב – עם' שנד-שנה

לسفוד לשרה ולבכotta. (כיג, ב') וקשה, דבHALCA מקובל להיפך, דמתהילה יש בכى, ורק אחיך יש הספד, דאיתא בגמ' מזיק (כז) כי ימים לבכי, ווי להספד וכו', דעתן הבci הינו הערכת האבדה וחטאיהם – טבלי לעשות חשבון, וההספד הינו הערכת האבדה בחשבון ובבדיקות. (עיין בספר דברי הנזות והערכה, עמי קליט) ובנוגע שביעולם, האבל מתפרק מתחילה בכii, ורק לאחר זמן מה, יכול הוא לעשות הערכה והספד על הנפטר. אכן נראה לנו רק קשר אליו אבינו, לאחר שנפטרה שרה אשתו, מאחר שהיא כל כך קשורה אליה, לא מצינו לו עד נסיבות בתרורה וסיפוריהם הראוים להימסר לדורות, כי שניהם פעלו ביחד – הנפש אשר עשו בחרן, אברהם מניר את האנשים ושרה מגירות את הנשים, ובמותה, היה בבחינת "ויאכל חצי בשדו", כאילו מות חלק עצמי ממש, מרוב דביבות אהדי. ועיין באבן עורא על הפסוק ולבכotta, דביבה הוא פועל עומד, והיה צריך להכתב – ולבכotta עליה, והיאץ שיק לכתוב **לבכotta**, כאילו בביבה הוא פועל יוצא, וכאילו שרה היתה מקבלת את הפעולה. ועיין באבי שער שפירש, שבא לרמזו על דביבות הבוכה עם מי שבוכה עלייו, וכאילו היו גוף אחד. והי' יש לפרש לנבי יעקב וויסף דכתיב ויבך אותו אבוי, שלאחר מכן,שוב לא מציט בתרורה סיפורים אודות יעקב, ורק אודות יוסף, כי כבר תמו אז ימי פעולותיו של יעקב, שכבר הרגש כאילו מות חלק ממשו, מרוב דביבות אהדי. ויש לפרש דמה"ט כתיב בסדר מהופך, לسفוד לשרה ולבכotta, כי אברהם לא פסק מבכיו משך כל שאר ימי חייו, ובבחינת מי דכתיב ביעקב, כי ארד אל בני אבל שאלהה.

הברון אלן דה-זרוטשילד סופר כי, כי כאשר נורע לשאלת רה-נול כי משפחחת וווטשיילד מתחכונת להעבור לישראל את עצמותיו של הנירב הידוע, הברון אדמונד דה-זרוטשילד, וגם על כך והעיר: "תפוד השבט ושאלתי את עצמי: האם מיר וווטשיילד והוא צרפתני טובוי כתה ברור לי טבעיות. מי הוא צרפתני טובוי מי שנדר בצרפת והתחנן בבית ספר צרפתני, מי שלשון אמרו היה צרפתית, מי שהוא נזכר לאחיו בנשך כדי להגן על צרפת וממי שניכר באדרטתא של צרפת".

מחשכה מעין זו עולה מתוך דבריהם של בני חת. כיוון שאתת נשיא בקרובנו, כיוון שאתת נשיא חיטוי, מאפיינים אלו כי תקבור את רעייתך המהולה בקברינו. הקשב לנו, אדרוננו. נשיא אתה בתוכנו. פשלנו אתה. קבור את אשתק יהוד עם נשיאינו שלנו. פקומה במבחן קבירינו.

בחשוכה מבהדר אברם את העיקרון של "קבר ישראל". עירון זה כולל שני מרכיבים: הראשון – קבורה בין יהודים, תוך הפרדה בין קבורי יהודים לאלה שאינם יהודים; השני – על הקבר להיות רבועו של המת אשר מנגז בתוכו את מנוחתו האחרונה: "ציריך קבוד בקבר שלו" (השווה בבא בתרא קיב ע"א). אכן, אנו כותבים שטר הרשות הרוחנית קניין אגב (העברת נכס רניידי תוך סיפוחם אל נכס רניידי) גם מפני שאין לו כל נכס רניידי, וזאת ממשום שכלי יהודי הוא בעל רכוש בקרען. כל יהודי הוא בעליים של ארבע אמות בארץ ישראל, ושל ארבע אמות בקרען שבב יטמן בבו יומו, בשל סיבה זו הhalbca טקיפה על איסור הוצאת המת טקבוד והעברת עצמותיו אל מקום אחר.

בנ"ח הביש לאברם שתי הגזויות: קבורי וקבוריים לא יופרדו זה מזה, והකבר שבו יקבר אתשרה לא יהיה שייך לו: "קבר את מתר; איש ממנוא את קבורי לא יכול מפני קבורי מתר" (בראשית כג, ז). הקבורה תיעשה במבחן קבירינו; קבורה של שרה יהיה חלק בלתי נפרד מבית הקברות שלנו; המקום לא יהיה שייך לך, הוא יהיה רכושנו. אנו רק נתיר לך לעשות שימוש ב"מבחן קבירינו", איש ממנוא לא יגע מפני "את קבורי" שלו.

ז) בראשית פרשת חי שרה פרק כג
 (ג) ויקם אברם מעל פניו מותו וידבר אל בני חת לאמר:
 (ד) גור ותושב אני עמכם תנוי לי אחזות קבר עמכם
 ואקברה מתי מלפני:

מתוך: מן הסערה – עם פב-פח

"ויקם אברם מעל פניו מותו" אברם בקרוב בני חת

משמעותו היה ההלכה העוסקת במצב שבו מוצא אדם את עצמו עופר אל מול מותו של בן משפחתו. הארון האבל משעת הפטירה ועד לקבורה, פטור מכל מצוות עשה. אין הוא רשאי לקדוז קריית שמע, לבך, להגיה חפילין או לקיים אחת מכל מצוות עשה שההתורה הורתה לו לקיים. מודען משומ שלבוש תקופת קדרה איבד האבל את חירותו, את יכולתו לקיים את הנורמות הרוחניות. באשר המותות מבה, הוא מערסל את הניצבים מרווחן הביברונה האנושית המתאפיינת על ידי תנווה העמידה הוקופה. האדם מודע ונופל. אין הכרל נדיל בין בעל החיים ובין האדם המתאבל. הוא אינו יכול לשאת את עצמו. התורה ביקשה שהאבל ישקע לחלוותן בתוך יונו ויואוש.

אברם ביכה את שדה בתחום הפטרט אך לא במקומות המפולש לטבול; הוא נסוג מן המורח הפחות כדי לבכות. כאשר ציריך היה לשאת ולחת עס בני חת והסתור אברם את מצוקתו ואת יונטו. "ויקם אברם מעל פניו מותו וידבר אל בני חת לאמר" (בראשית כג, ג).

בכוונת מכוון הדגישו בני חת כי "נשיא אלהים אתה בתוכנו". האם אכן שרדי אתה בתוכנו! האם משלנו אתה? השיריך אתה לחבורתנו? אין טעניהם אותך ורוחחים לך בכבוד רבי כבשיאנו. אתה התגונדת כאן, נשא ונחת עפנו. את הונך עשית בהיותך עפנו. בך נולד כאן. על כן, כאשר אידע הבלתי נגענו, ציריך הכת להיקבר בקברינו שלנו: "השורה נתתי לך הפעלה אשר בו לך נתתה לעני בני עמי נתתי לך" (שם פסוק יא).

עפרון טוען שכן הוא רוצה לקחת כסף מאברם. הוא מבקש לחתת לו את השורה במתנה. והוא מסכים עם אברם בטלה שנגעו לרירישותיו להפריד בין חלוקות הקברים ולחתת לו בעלות מוחלטת על חלקו שלו, אך אין הוא מעוניין במעשה של מכירתה: "לא אדוני שמעני, השודה נתתי לך והמעירה אשר בו לך נתתיה... קבר מתר" (פסוק יא). עפרון טוען בכל תוקף על דעתו של חילוק האדמה תינתן לאברם כמענק, חינם אין כסף, אך אברם מסרב לקבלה ללא תמורה, הוא טובע לשלם עבורה. המוכר מסרב לקבל תשלום – סיטואציה פרודוסטלה. בסופו של דבר ידו של אברם היא על העלינה. עפרון מוכר לו את השודה. מודיעו?

הנכדים שניי רוכש הם לחלוtin נכסינו של, בעוד שמתנה שאני מקבל, החסירה את מנתך זיכוך הנפש שבعمل ובכליות, אין בה גם כל יסוד גואל. על כן מסרב אברם לקחת את חלקו בשלל שהובא ממן הפלחה בארכעת המלכים (בראשית יד, כב-כד). אין ספק שאברם לא רצה ששרה תובא למנוחה עלולות בקבר שניתן לו במתנה, כמענק, קבר שלא קודש על ידי דעת האנשים והגיעה הקשה.

아버ם, המאהר רב החסיד והארם האziel, מעריך את גדריותם לבם של בני חת. הוא מודה להם ברוחב לב: "זיקם אברם וישתחו לעם הארץ לבני חת" (שם, פסוק ז). בנדיבתו הוא מביר בטוב לבם של אנשי הארץ, אשר השטו קקו לראות את הדר נטמע בקרב החברה הכללית ואשר הציעו להה שטוקרוב בא להיות בין פנויים. עם זאת הוא דוחה את ההצעה ומסביר בדיק את כוונתו שלו.

"אם יש את נפשכם לזכור את מתי לפני, שמעוני" (שם, פסוק ח). שתי בקשנות בפי: מיקום קבוע קבוע נפרד ב"קזה השודה" (פסוק ט) ובועלות בלתי מוגבלת על המקום. מוכן שאני אסיד תודה לכם על נדיבותכם. מכל מקום, טורחים אתם כמה שנגע ליחסים שכנים וביני. אם תשאלוני מי אני ומה חסרי אליכם, אשיב ואומר: "ער ותושב ארכי עמקם" (פסוק ד). אני נוטל חלק בחברה הנאורת, אשר התהנכה על ברכי החשيبة המורעית ושיש לה עניין בקדמתה. אני עובד יחד עמכם במעבדות, לומוד באורתו טוסר אקרמי. אני משתתף בתעשייה ובמסחר, נוטל חלק בעוזה המושתת לעניים, משלים מיסים ומוכן להגן על הארץ. עם זאת אני גם זו, שונגה מה שנגע ליחס חברתי שביני ובין האילים. אני עובד אותו בדרך שונת, חונגן את חגי השנה בדרך יהירה במיניה, שמח ואף מתאבל בדרך יהודית לי. שותף אני לכם במעברה, אך לא במקומות הפולחן. אלמד יחד עמכם באורתו בית ספר, אך אעטוד על דרישתי לאחות קבר נסורת.anca, פגענו לי בעפרון בן צהר ויתן לי את מערת המכפלה" (פסוק ט), ולא יהיה זה הקבר בעלמא אלא "אחות קבר", קבר שהוא שלי ודרך שלי, דבר שאוכל להנחילו לאזאי. הוא יהיה סמל למחזיותם של בני עמי לארץ.

עם זאת אברם בקש יותר מכך: אסיד של חילוק האדמה תינתן לו כמענק. הוא סייר לקל אומה בחינם, במתנה. הוא טובע שעפרון יטבור לו את החלקה במחира המלא: "יתן לי את מערת המכפלה אשר לו... בכיסי מלא יתננה לי בתוככם לאחות קבר" (פסוק ט).

(ח) בראשית פרשת חי שרה פרק כג

(ד) גֶּר וְתוֹשֵׁב אֲנָכִי עַמְּכֶם קָנָנוּ לִי אֲחֹזֶת קָבֵר עַמְּכֶם
וְאֲקָבְרָה מִתְּיִ מַלְפִּנִּי:

מתוך: חמץ דרישות [מהרורה א] – עם' מ-מח

"גר ותוشب אנכי עמכם"

בדאי הנסי תושב; אני אחד מכם, העוסק במקח וממכר אתכם, אני מדבר בשפתכם, משתמש במוסדותיכם החברתיים-כלכליים, אף משרת בצבאה וכובן להגן על הארץ, אם וכאשר היה תוחקף על ידי אויב; הנסי משתחוו איתכם במעבדות, משתייד להדריר חלאים, אני מייצר וופתח את הארץ – תושב אני במלא מובנה של המלה.

אולם באותו שעה הנסי גם גר, ובשתלים מסויימים – זר. שירך אני עלום מסויים, שכלו זר לכם, עלום בו הנסי מתיחד עם בורא העולם, עלום מאוכלס בדמויות, שאינן מוכזרות לכם, עם מסורת שהיא בלתי מובנה לכם, עם ערכיהם רוחניים שנראים כה בלתי-מעשיים בעיניכם, בני תחת הפרגמטיים; עלום שהוא מלא מזבחות וקרבנות, עלום של תורה, חסד, קדושת וטהרת. אתה חיים אחריה, מתפללים אחריה, מושג הצדקתה שלכם הוא שונה משלנו; ימי המנוחה שלכם כה שונים הם משלנו וכור. בנוגע לעולם זה נפרדים אנו. בעיניכם אלה הריני גר בעולם שלכם ואחרם – גרים בעולם שלי. כבר ישראל תינו אחד היסודות שלגביהם הנסי גרים חורים איש לרעהו. יהודי מת ונפטר אחרית. לפיכך – "תנו לי אחוזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני". יהודי זוקק לבית-עלמין משלו – קבר ישראל.

בני חת הבינו היטב את ה"תושב", אך לא רצוי לקבל את המושג "גר", ובתמיינות הפליטו לאברהם: "ניסי א' אתה בתוכנו ב מבחור קברינו קבור את מתך איש ממנו את קברו לא יכולת ממר מקבור מתך". במלים אחרות: אברהם, למה תדבר על גרות, על הפרדה, על יהוד, על בית קברות מיוחד. הרי נסיא א' אתה: שכח את הגירות והיית תושב מלא אצלנו בכל המובנים, בחיים ולאחור המתות. בני חת רצוי כי שרה תיקבר בבית הקברות שלהם, כך שקבורתה תהיה סמל התושב השלם שהתבולל בחברה היהודית.

אולם אברהם לא נתפעל כלל ובأدיבותו, אם כי בנסיבות, ענה להם: "VIDBER אתם לא אמר: אם יש את נפשכם לקבר את מתיך מלפני שמעוני ופצעו לי בעפרון בן צוחר ויתנו לי את מערת המכפללה – בכספי מלא יתגנה לי בתוככם לאחוזת קבר". – שימוש לב ומה שאני אומר לכם: אני גר ותוشب. אינני יכול להפקיד את התחייבותי לבורא העולם, לכריותה הכלנית, ליהודי. אף אם תחנו לי כל זהב אופיר ותקראו לי "נסיא א'", הרי אני במובנים מסוימים שונה מכם – גר. קברות היא אחד הדברים שלגבם חוסף מושג הגרות. לפיכך אני מבקש מכם, כי עפרון ימכור לי את מערת המכפללה לאחוזת קבר.

ג) בראשית פרשת חי שרה פרק כג

- (יא) לא אדרני שמעני השדה נתתי לך הצעירה אשר בו
לך נתתיה לעיני בני עמי נתתיה לך קבר מתרן:
(יג) וידבר אל עפרון באזני עם הארץ לאמר אך אם אתה לו
שמעני נתתי בסך השדה קח ממי אקברה את מתי שפוה:
(ו) ויקם שדה עפרון אשר במקפה אשר לבני ממרא השדה
הצעירה אשר בו וכל העז אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב:
(יח) לאברהם למקנה לעיני בני חת בכל פאי שער ערו:

מתוך: מפני הרב – עם' שנה-שנו

השדה נתתי לך ... נתתי כסף השדה קח ממי (פסוקים י"א, י"ג)
עפרון ביקש לתת לו במתנה, ואברהם מיאן מלכלו בתורת מתנה:
וכן מצינו לעיל בפרשנות לך (ו"ד, כ"א) ויאמר מלך סודם אל אברהם,
תן לי הנפש והרכוש קח לך, והשיבו אברהם תיכף ומיד, הרימותי ידי
אל די וכי אס מהחות ועד שrox געל. וצריך להבהיר עניין קפidea זו וגדרה;
מייט אמריקן דשווא מתנות יחייה. ואולי יש לפרש دائمיד יש לחוש
שבמתנה אולי אין שמה דעת מקנה שלמה (חו"ץ ממתנה לאדם חשוב;
עמי קדושים ו')orchis כאיilo הנוטן הוא המקובל), וממילא יש לחוש
לгазל. אין יש לפרש דרך הקב"ה יכול ליתן מתנות, ומתנת בשר ודם
איינה חשובה במתנה אמיתיות.

ואף בפסוקים איתא שאינו נכון לקבל קבר במתנה*, וכן הנכוו
תמיד לשלם בעדו. ועוד ריל דעוי קניית השדה ביטל אפשרות האותות
לערער ולטעון בעתיד שהיתה כאן איזו טעות, וכך כתוב (בפסוקים
ו"ז ו' יח') ויקם שדה עפרון ... לאברהם למקנה, ככלומר, בקיון גמור
שלם בלי ערורים. [מסתמא התכוון רבנו לדברי הبراשיט רבה
הידועים (פרשה ע"ט, סימן ז') ויקן את חלקת השדה וכו', או' יודין
בר' סימון, זה אחד מגי מקומות שאין אומות העולם יכולים להונאות
את ישראל לומר גוזלים הם בידכם. ואלו הן, מערת המכפלה וכו'].

[*עיין בשוויות החותם סופר, ועוד. (ד"ע)]

ט) בראשית פרשת חי שרה פרק כג

- (ד) גר ותושב אגבי עמכם תננו לי אחוזת קבר עמכם
ואקברה מתיו מלפני:

מתוך: פרקים במחשבת הרב [חלק א] – עמ' קכ]

גר ותושב

אברהם אבינו הציג את עצמו לפני תושבי כנען במלים: "גר ותושב אגבי
עמכם" (בראשית כג, ד). האם אין במונחים הללו סתירה מניה וביה! אדם
הוא או גר, זר, או שהוא תושב, אזרח. כיצד יכול אברהם להיקרא בשני
הכינויים?

בתגדרת מעמדו הכספי מתאר אברהם אבינו, לדעתנו, בדיקנות את
מעמדו ההיסטורי של היהודי, החיו בחברה שבורוכה אינה יהודית. הוא
תושב, ככל שאר תושבי כנען, כשהוא לוקח חלק יחד אתם בדגאנטם של שלום
החברה, חופר בארות מים ותורות לקידום המדינה, תוך נאמנות
לשפטוניות ולמוסדותיה. אברהם היה ללא ספק אזרח מן השורה, כמוهو
כמו שאר אזרחי המדינה ומצטרוף אליהם בפועלתו לקידום האושר
 הכללי.

אולם מבחינה אחרת, הרוחנית, חשב את עצמו כזר. הזדהותו ופעולתו
המשותפת עם יתר התושבים בחיי יום יום לא היה בהן כדי לניטוש שום
דבר מייחדו הדתי. אמונהו הייתה שונה, ודרכו בחיים כוונה על ידי
ההשקפות, אמונות ומנוגדים שהבדילו מינמוסי הקהילה הרחבה
שסובבנה אותו. בכוונן זה, יהיו אברהם וצאצאיו אחורי תמיד "זרים".

יב) בראשית פרשת חי שרה פרק כג

(יז) ויקם שדה עפרון אשר במקפה אשר לפניו ממורה השדה והמעלה אשר בו וכל הארץ אשר בשדה אשר בכל גבלו סביר;
 (יח) לאברהם למקנה לעיני בני חת בכל גבאי שער עירין;
 (יט) ואחמי בן קבר אברהם את שרה אשתו אל מערת שרה המכפלת על פניו ממורה הוא חברון בארץ בענין:
 (כ) ויקם השדה והמעלה אשר בו לאברהם לאחות קבר אמרת בני חת: ס

מתוך: מן הסערה – עמ' פח-פט

מודע שפע עודף זה של מיליס? מודע צדקה התורה לספר לנו בשנית שאברהם אכן כבר את שרה במערת המכפלת, וכי השדה והעצים אשר עליו היז לחלקת הקבר של אברהם? לאחר שאברהם כבר קנה את חלקת השדה ושילם עכורה, מודע צריך לשוב ולומר כי הנחלה שרכש נשתה עבورو למקום קבורה אשר יעבור בירושה לצאצאיו? מודע כאשר התורה מתארת את גבולות השדה אשר נמכר לאברהם די לה בקביעה כי מדבר ב"שדה עפרון אשר במכפלת" לאברהם, אולי זה היה שדה-מקנה ולא יותר: היום היא של אברהם, ומחר של אחר, של מי שיקנה ממנו ושילם לו יותר, או שיקח אותו מאברהם, ללא הסכמתו, אם יתגבר עליו בכח. אולי, כאשר אברהם קרה כבר אשר בו קבר את שרה שאhab – שרה שהקירה את עצמה כמוני ואולי יותר ממנו; אותה שרה אשר גם היא בנתה מובחות, –

שני סוג קניין הם: שדה אהווה ושדה מקנה. שדה מקנה הוא רכוש שארם קונה בנקל ומוכר בקלות. רכוש שכוה נקנה ונמכר בדרך כלל ל למען הרווח הכספי, ושם עניין וגבש אייננו ברוך בכך. כן מכידים אנו את שדה האהווה, עליו בטוהרתו. את השדה יורש האדים מסבו ומאמבות אבותיו; השדה הגיע אליו לאחר שעבר מדור לדור, וכי אפשר לעולם לוחזר עליו.

יחס שכוה אייננו נולד עסקה משפטית אלא בעקבות קבורות מישחו יקה, באמצעות קבר הכלול את שרידיו של אדם אהוב. כאשר אברהם שילם מכספו הוא קנה לו זכויות משפטיות. השדה שקנה נותר לדיזו שדה מקנה, וקייםו אליו הייתה זיקה פורמלית-משפטית. אך בשעה שבאה הובאה שרה למקומן מנוחתה במערת המכפלת, אברהם רכש מחדש לא רק את השדה, אלא את כל ארץ בענין, הוא המקום שבו נמצא הקבר היהודי הראשון, קבורה של שרה. ויקם השדה והמעלה אשר בו לאברהם לאחות קבר" (בראשית כג, כ).

יא) בראשית פרשת חי שרה פרק כג

(טו) וישמעו אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרון את הפסח אשר דבר בזוני בני חת ארבע מאות שקל כסף עבר לשחר:

מתוך: חמוץ דרישות [מהורה א] – עמ' טו-טז

"וישקל אברהם לעפרון את הפסח". כאשר עשה רק את קניין הכספי הפורמלי-הלכתי, הוא קנה את השדה רק באורח رسمي, שטחי. "ויקם שדה עפרון אשר במכפלת – לאברהם למקנה לעיני בנייחת". באופן משפטי היה השדה שייך לאברהם, אולי זה היה שדה-מקנה ולא יותר: היום היא של אברהם, ומחר של אחר, של מי שיקנה ממנו ושילם לו יותר, או שיקח אותו מאברהם, ללא הסכמתו, אם יתגבר עליו בכח. אולי, כאשר אברהם קרה קבר אשר בו קבר את שרה שאhab – שרה שהקירה את עצמה כמוני ואולי יותר ממנו; אותה שרה אשר גם היא בנתה מובחות, – נתעלה שתאות השדה משדה-מקנה לשדה-אהווה, נחלת אבות, אשר כל מה שבעלם לא יוציאו ממנו. ואחר כן קבר אברהם את שרה אשתו אל מערת המכפלת וכי ויקם השדה והמעלה אשר בו לאברהם לאחות קבר מאת בני חת". לפני זה, כאשר הקניין היה רק קניין-כסף, מתבטאת התורה, כי אברהם עשה את הקניין „לעיני בני חת“, בנווכותם. לאחר קבורת שרה, כאשר השדה הפך אהווה, משתמשת התורה בביטוי: „לאחות קבר מאת בני חת“. נראה, כי רק על ידי הקבורה נקנה השדה לחלווטין מאת בני חת.

יג) בראשית פרשת חי שרה פרק כד

(א) וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּאַ בִּימִים וְהָ בָּרֶךְ אֶת אַבְרָהָם בְּבָלָ:

מתוך: ימי זיכרון – עמ' ס-סא

יאברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל" (בראשית כד, א) – והנה אומר רashi באוף מופלא ביותר: "בת היתה לאברהם אבינו ובכל שמה".

הרמב"ן מביא את לשון רשי:
ומנתח את הרעיון בדבר הכללה המסתמלת את נסשת ישראל:
"אבל אחרים חידשו בפירוש החתום הזה עניין עמוק מאד ודרשו בזה סוד מסודות התורה. ואמרו כי **בכל**, תרמו על עניין גדול והוא שיש בהקביה מידת תיקרא **בכל**, מפני שהוא יסוד הכל ובה נאמר: "אנכי הי' עשה **בכל**" (ישעיה מז, כד), והוא שטאמר: "ויתרנו ארץ בכל הוא" (קהלת, ח) – יאמר, כי יתרון הארץ וטובה הגדול השופע על כל בא עולם בעבור כי **בכל** היא והיא המדיה השמנית מילג מדות. ומהיד אחרת תיקרא **בת**, נצלה פמנה, ובה הוא מנהיג את הכל והוא בית דינו של הקביה הנרמז במלת זה, בכל מקום והוא שנקראת **כל** בספר שיר השירים בעבור שהוא ככלה מן הכל והיא שחקמים מוכנים שמה נסשת ישראל במוקמות רבים בעבר שהוא קטעת **הכל**. ומהיד הזאת היתה לאברהם אבינו **בבת**".
פשוטו של מאמר זה ברור בתכלית. מידות יסוד נקראת **"כל"**, כאמור: "לך هي הנעלם והגבורה וה תפארת והנצח וההוד כי כל בשמיים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראשי" (דברי הימים א כת, יא).
במקרה זה מנויות כל שבעה מדאות מחסד עד מלכות. מידות יסוד כללה **בכל**. אם כן הרי של מלכות, היא הספירה האחזרונה הנאנצלת מנו יסוד, קרויה בתיהכל ובקיור **בכל**. זהו שאמרו: "ויאברהם בא בימים וה' ברך את אברהם בכל – בת היתה לאברהם ובכל שמה" – פירוש: בורא העולם קבע, שמידת הממלכות, "לך هي הממלכה", תסומל ותיזכר על ידי האומה

ישראלית הקורואה **כליה** או **נסשת ישראל**, כלומר: כלולמן הכל או כניסה הכל, מפני שנחרות לתוכה וمتוכנות בה כל המדאות מחסד ואילך. מידת יסוד היא הנهر שעהרים אליו כל הכוחות והמדאות של הספרות ולכך קריוי הוא כל. מן מידות יסוד, היוינו כל, נחרות יכול למלכות, היוינו למדאות בכל המוציאגת על ידי נסשת ישראל.

הרמב"ן נתן לנו הגדלה של נסשת ישראל: נסשת – אין פירושה אסיפה אנשים, ולא אחדר ואינוד של יהודים, שאפר לקנות אותם במספרים חשבוניים, אלא ריכוז ומיזוג מטפיזי-רוחני של כוחות נפש וכישרונות מנוגדים וזהו של סברות ודעתות הסותרות זו את זו – לחטיבה לאומית אחת. נסשת ישראל היא איפוא הסך הכל של כל הכוחות המונוגדים שהקביה העניק אותו לביראה בכללה ולאדם בפרט.

בתוך נסשת ישראל מותקות וממוגות מידות, שהן מונוגדות זו לזו: דין ורוחמים, נצח והוד. כל מידת בפני עצמה אינה מושלמת בזה העולם, אלא יחד עם מידת השכנדת. רק על ידי הסינטזה שבתוכה "**בכל**" מקבלת כל מידת ומידת את תיקונה ומתנשאת על ידי כן לדרגת השליםות. חלוקות הן המדאות לדוכרא ולונקבה. המדאות אלה מזדווגות זו בזו בתוך תוכה של נסשת ישראל על ידי התאחדות עם התורה.

לפייך התורה ונסשת ישראל שתיהן נקראות "**כליה**" – "אתוי מלכני כליה". בתוך ה"**כליה**" מותמוגים ומשתקפים כל צבעי הקשת ויצרים יחדיו "תפארת ישראל", שבה מזוהה כל ייחיד מישראל את שורש הוויתו ב"נשימתה אorioiyata". יואברהם וקן בא בימים ודי' בירך את אברהם בכל" – אבי אומנותו היה שבע בימים, טעון במידות רבות ושונות, שככל אחת מהן בפני עצמה מונוגדת לרשותה והקביה בירכו בברכת "**בכל**" – בשלימות, בציורף כולן בפארה של מלכות. אברהם אבינו מסר מורשה זו לנסשת ישראל, שעתידה לקבל את התורה – תפארת ישראל.

ב) עיין בתוס' ד"ה לאחפושי וכו' וזו'ל תימה דבשה"ע וביטהו ופקדון כשהוא מושבע מפני אחרים דהוי דומיא דשבה"ד ליבעי בהו אנקוטי חפזא עכ"ל. לרעתם נקיית חפז דין הוא במושבע מפני אחרים בדומה לאילעור שהיה מושבע מפני אברם אבינו. ולכאורה הגדרותם קשה שהרי "שבה"ד" דעלמא אפשר לנתחב לישבע מפני עצמו וכע"ז זוקפה היא לנקיית חפז. אמן יתכן שאין התוס' מתכוונים כאן לדין המושבע מפני אחרים וכפי שחל בשובה"ע ובשבה"פ אלא למי שנשבע ושבועתו חלה על דעת אחרים. ומשום כך זוקפה שבוה"ד לנקיית חפז כי השבועה על דעת ב"ד היא. ולפיכך נקט איליעור עבר אברם חפז בשעת השבועה כי השבועה שלו הייתה על דעת אברם אבינו. וטעם הרבר כי איליעור היה עבר לאברהם אבינו וחיביך היה לעשות שליחות אדונו, ולכן נשבע על דעת אדונו ולכן אברם כי היה מחויב למלא רצון אדונו ולכן נשבע על דעתו. וכן בשובה"ד הנשבע חיביך למלא רצון ב"ד. ודומה ששבועת איליעור לא נגעה לאברהם אבינו בתורת יחיד כי אל בא תורת האב של כלל ישראל שכן הבטחת הברית לאברהם אבינו תלואה הייתה בנישואין של יצחק - שלא יקח אשה מבנות כנען. ולכן הושבע איליעור ע"פ דעת אברהם אבינו. על כל פנים דין נקיית חפז, אליבא רהთוס', אינו מוגבל לשובה"ד וחל גם בשאר שבועות כששבועה על דעת אחרים.

והנה הרמב"ם פסק בפ' י"ב מהל' שבועות (הלו"ג - ד) וזו'ל וכן הנשבע בנכיה מן הנכיהים או בכתוב מכתבי הקודש ע"פ שאין כוונתו אלא למי שליח נכיה זה או למי שזכה בכתוב זה אין זו שבועה וכו' ב"א בשאר כתבי הקודש, אבל הנשבע בתורה אם נשבע במה שכותוב בה דעתו על ההזורות ואם נשבע בה סתם דעתו על הגויל ואין כאן שבועה, נטהה בידו ונשבע בה הרי זה כמו שנשבע במה שכותוב בה ואסור עכ"ל. ודבריו דורשים ביאור: א) - מהו שורש הבחינה בין כתבי הקודש לס"ת. ב) אף בס"ת עצמו האיך יסביר החילוק בין נטהה בידו לבין לא נטהה בידו. ונראה לנמק את הלכותיו עפ"מ שקבע בפ' י"א מהל' שבועות (הלו"ח) ששבועת הדיינים זוקפה לנקיית חפז - דהיינו ס"ת כשר ואילו כתבי הקודש אינם ראויים לנקיית חפז. ומהגמרא שלפניו (לח.) עולה שנקית חפז משלימה את דין הזורת השם בשבועת הדיינים (דו"ק היטב בלשון הסוגיא). ברם השבעת אברהם לאיליעור לא הייתה שבועת הדיינים כי אם שבועה ביטוי בעלמא, ורואים בעיליל שאף שבועה ביטוי בעלמא נחפסת בנקיטת חפז. בכך מוסברים פסקי הרמב"ם הנ"ל. הוайл ונקיית חפז דין בהזורת השם בשבועה, ובס"ת ישחול דין של נקיית חפז שליל אף בשבועת ביטוי, הלכך כשנוקט ס"ת בידו ונשבע סתם או כשמונה על הקruk ונשבע במה שכותוב בו הרוי הוא כנסבע בשם וחיביך משום שבועה בשם ומטעם נקיית חפז בשאר שבועות.

יד) בראשית פרשת חי' שרה פרק כד
**(ב) ויאמר אברם אל עבדיו זקן ביתו המשל בכל אשר לו
 שים נא ידרך תחת ירכבי:
 (ג) ואשביען בה אלקי השמים ואלקי הארץ אשר אכבי יושב בקרבו:
 תקח אשה לבני מבנות הפגני אשר אכבי יושב בקרבו:**

מתוך: רשימות שיעורים על מסכת שבועות [להלן ב]- עם קמב-קמג

נטילת חפז בשבועה

שבועות דף לח ע"ב גמ'. צריך לאחפושי חפזא בידיה. עולה התמייה, הרוי דין נקיית חפז נלמד מהשבעת אברהם אכיבונו שלכאורה לא הייתה אלא שבועה ביטוי בעלמא, ומהגמרא משמע שרין נקיית חפז חל בוגע לשבועות הדיינים בלבד ולא בוגע לשבועות אחרות. ויתכן לישב בכמה אופנים:

א) נקיית חפז אכן מהויה חלות דין בכל שבועות ועלמא, אך שונה שבועת הדיינים שהיא מחייבת נקיית חפז. מיידך בשאר שבועות יש חלות נקיית חפז אבל אין מחייבות אותה.

(טו) בראשית פרשת חי שרה פרק כד

(יה) ותאמר שתה אドני והמהר ותרד בדיה על ידה ותשקה:
(יט) ותכל להשקתו והתאמיר גם לגמליך אשאָב עד אם כלו לשתה:

מתוך: מפניי הרב – עם' שמט-שן

פרשת חי שרה:

ותאמיר שתה אדוני... ותכל להשקותו ותאמיר נם לגמליך אשאָב וגנו. וקשה, מײַט נתנה תחילה לאלייזר ורק אח"כ לנמליו, הלא מבואר בוגמי' ברכות (מ) דאסור לאדם שיأكل קודם שייתן מאכל לבהמותו, שנאמר ונתתי עשב בשדי' לבחמתך והדר ואכלת ושבעת. ועיין מג"א לסייען קס"ז סי' י"ח בשם הספר חסידים, דהבדל יש בין אכילה לשתייה. וטעוי היה נראה לפחות אחרת, דאיתא במשנה (סוף קידושין) ר"ש בן אלעזר אומר, ראית מימיק' חיה ווער שיש לחם אומנות, והן מתפרנסים שלא בער. והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קונו, איינו דין שאתפונס שלא בער. אלא שהרעותי מעשי וקפקחי את פרנסתי. כלומר, דמעיקרא דידיינה היה ציל הקביה מהוויב לפרנס את כל בריאותיו, דעתן דיחיב חי יהיב מזונא, אלא שאם האדם חוטא, אז הוא ספסיד את זכותו חניל. אבל בהבחות אין חותאות, וממילא נשאר שלחם מגיעים המזונות מדינא, ואיילו לנו – רק מגיעים המזונות בתורת צדקה וחסד, ולא מדינא, ולפיכך אסור לאדם שיأكل קודם שייתן מאכל לבהמותו,adam אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחתא (קהלת ז, כ"ה), וכן לו לאדם להחזיק את עצמו לזכאי, (יעייש ביד אפרים ע"ז המג'יה הנ"ל), ווש לו להקדים אכילת הבהמות שמנגע להם מדינא) לאכילת עצמו (שלו רק מגיע בתורת חסד). אבל ברבeka שבאה לתת לאלייזר, אין זה מן הנכון שתחזיק אותו בחותא שאובד את זכות פרנסתו, אלא אדרבא, כל adam צריך לדzon את חברו לבך זכות – שלא חטא, ושמילא מגיע לו לאכול מדינא, וממילא, מגיע לו קודם שמנגע לבהמותו, וכקיו' דריש בן אלעזר שבמשנה חכ"ל, דהאדם נברא לשמש את קונו, והבבות לאל נבראו אלא לשמשני.
(בן פשatty מהרבי שושחים, ציל, שם ובענ' וכן מפש בשער הבבשער כסלו, תשע"ג)

עצים ושואבי מום. „העשור לא ירבה והידל לא ימעיט ממחזית השקלה — לכפר על נפשותיכם“. על כל אדם לדעת, כי הוא עבר עבירות ולא תpaid עומד הוא על אותה רמה שאפשר היה לו לעמוד עליה. אסור לאדם להסיח דעתו, כי למורת גדלותו בתורה וחכמת אין הוא יכול להחליט ולפסוק בנוגע לכל השאלה, כי ישנו „תיקו“, חיזבותם וקושיות שאינן ניתנות לפיטורין. הכתוב אומר: „בצלם א' ברא אותו וכבר ונכח ברא אותו“. אמרת שיכות יש „ול, זכר ונכח ברא אותו“ עם „צלם א' ? עוני חכמי הקבלה“, כי כל אדם צריך לגלם בתחוםו את המידה של משפטיע (זכר) וגם את המידה של מקבל (נקבה). כל יהודי צריך להיות רב ותלמיד. אין לך יהודי, אף משחו — מידה טובת, דבר תורה, רגש, וכו'. מאידך גיסא, אין לך היהודי, אף גדול הדור במשמע, שאיננו וקסק לרוב ושאינו לו מה ללמד אף כיהודי פשוט. אויהו חכם הלומד מכל אדם. אין לך יהודי שיש לו הוכחות מסורתיות להטיף מוסר לחברו, אם הוא בעצמו אינו מוכן לקבל תוכחת מזווחה. על כל יהודי להיות מוכhit, ובעה גם לקבל תוכחת. כל יהודי צריך לשלם כופר נפש, על כל יהודי לתה ממחזית השקלה.

לפני שאלייעור החלט סופית לבוחר ברבקה בשבייל יצחק, פנה אליה שאלה: „ויאמר בת מי את הגדי נא לי הייש בית אביך מקום לנו לילן ?“ וכאשר ענהה: „גמ מקום לילן“, היה אליו עזר בטעות, כי היא האשה המתאימה ליצחק, מדוע היהת מידת הכנסת אורחים כה חשובה בבית אבraham ? מפני שהבחנכת אורחים משתקף יהפ רחני לוות. כאשר היהודי מרגיש, כי רחוק הוא משלמות, כי איןנו מסוגל להיות תמיד מורה דרך, כי חסרים לו סכל ובינה, כי יש לו הרבה ללמוד מהשני, מהו, כי השני, אף אם קטן הוא, מסוגל לספר לו משהו חדש, כי זוקק הוא לכופר נפש, — כל אורח הוא אדם השם, כי אם כל אדם אפשר לנחות מימרים וחושים באנט הנצחית, ואור חדש יוכל להאיר עם וופעתו של הור.

טו) בראשית פרשת חי שרה פרק כד

(כב) ויהי באשר בלו הגמלים לשאות ויקח האיש נום וחב בקע משקלו ושני צמידים על ידי עשרה זהב משקלם:

מתוך: חמישה דרישות [מהרורה א] – עמ' ק-קב

בחויישרה לומדים אנו: „ויהי כאשר כלו הגמלים לשאות ויקח האיש נום וחב בקע משקלו ושני צמידים על יהוה עשרה זהב משקלם“. אמרות על זה תרגום יונתן בן עוזיאל ורש"י: „בקע — רמו לשקל ישראל, בקע לנגללה ; ותני צמידים — רמו לבני לוחות מצומדות ; עשרה וחב משקלם — רמו לעשרה הדברים שבזהן“. (ביבר מוכרכות רק عشرת הדברים ותני הלחוחות). מבינים אנו היטב מדוע קשורי חוליל את החלטתו של אליעזר לקדש את רבקה بعد יצחק עם מתן תורה. פשט, אליעזר תפס היבש את תשיבות החלטתו לכל עתידו של בית אברהם. אם הוא עשה מה שעשה בתבונה ורבקה היא הרעה המתאימה ליצחק, הרי אז יתקיימו כל התבטחות שניתנו לאברהם, או יזכה ורע אברהם לגילוי שכינה ומתן תורה ומהם החושל ממלאכת כהנים וגוי קדוש. אבל אם הוא טועה, חייו, ורבקה איננה בת לויו המתאימה של יצחק, הכל ילך לאיבוד. גורל הלחוחות ועתרת הדברים היה תלוי בהחלטת אליעזר. אבל لما הכנסו חוליל את סמל ממחזית השקלה — בקע לנגללה ? ומה נבחרה מוצאות מחייבת השקלה יותר מכל מצות אחרת לסמלו את עתיד ישראל ? מהו הסוד של ממחזית השקלה ?

נדמה לי, כי במחזית השקלה משתקפת השקפת-היסוד שלנו על הארץ: כל אחד ואחד צריך להתחזק כופר נפש. „ונתנו איש כופר נפשו לה בפקוד אהם“. כופר נפש איבנו חטא או אשם. הקרבנות באם על עבירות טהורות: חטא — על דבר שודונו כרת ; אשם — על מעילה, שבועת הפקודן, שפהה חרופת. יש גם אשם תלוי על ספק חטא. אולם כופר צריך כל אחד לתה: חוטאים וגם יראים, יהודים פשוטים ותלמידי חכמים, גודלי ישראל וחוטבי

יז) בראשית פרשת חי שרה פרק כד

(מג) וְאַבָּא הַיּוֹם אֶל הַעֲנָן וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקִי אָדָני אֶבְרָהָם
אִם יִשְׁרֵךְ נָא מִצְלִיחָה דָּרְבֵּי אָשָׁר אָנוּ בַּלְּבָד עֲלֵיכֶם:

מתוך: מנויי הרב – עם' שנא-שנב

רשוי (כ"ד, מ"ב) הביא מרוזיל, שיפה שייחסו של עבדי אבות לפני המקומ מתרותן של בניים וכו', הרי שיש הרבה למדוד מהן פרשה דעתך שידוכו של יצחק, ואף פרשה ראשונה ולבורת שרה נמי ציל שיש הרבה למדוד. ועיון פירוש הרמב"ן (כ"ג, י"ט) ונכתבה זאת הפרשה להודיע חסדי ד' עם אברהם, שהיה נשיא אלקים בארץ אשר בא לגור שם ... וכל העם היו קוראים לו אדוני... וגם בחיו קיים לו ואגדלה שמן וחיה ברכה. (כלומר, שהתוישבים העתיקיםביבו את זה הנר שכא מארץ רחוכה) ואשתו מטה ונקברה בנחלת ד'.

והנה בסוף הפרשה כתיב (פסוק י"ז) ויקם שדה עפרון אשר במקפה לנו לאברהם למקנה לעיני בני חת וגוי, (פסוק יט) ואח"כ קבר אברהם את שרה אשתו וגוי, (פסוק כ') ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם לאחוזות קבר מאות בני חת, וצריך להבין כפילות הפסוקים של פסוק י"ז ופסוק יט. וגם יש לעיין על שינוי הלשון, דבתחילה כתיב (בפסוק י"ח) לעיני בני חת, ואילו להלן (בפסוק כ"ח) כתיב – מאות בני חת. וכן יש עוד הבדל מוחותי בין ב' הפסוקים, ובפסוק י"ח כתיב לאברהם למקנה, ואילו בפסוק כ"ח כתיב – לאחחות גוי. דבדל הלכתי יש בני שדה מקנה לבני שדה אחווה, עיין משניות עריכין, ואסור למכור שדה אחווה שלו (כמו שאסור למכור את עצמו לעבד עברי אלא אם כן ירד טנכסיו והענוי. ובנות היורטאלי מיאן מלמכור את שדה אחוזתו לאחאב באמרו (מלכים א' ר' י' כ"יא) חיליה לי מדי מתתי את נחלת אבותי לך. ומתחילה (בפסוקים י"ז-י"ח) כתיב שאברהם קנה – בבחינת שדה מקנה – את המערה **בפני** בני חת. אכן לאחר שכבר קבר שמה את שרה אשתו (פסוק י"ט), הבין אברהם היטב, שעוד לא ייעזב את הארץ היה, ועל ידי הקבורה נחפה שדה זו להיות בעדו שדה אחווה.

ומאחר שכן כתיב (בפסוק כ"ח) – מאות בני חת, כלומר, שייצאה לגמורי מרשותם. ובזה יש להבין נמי לשטנא דקרה (בסוף פסוק י"ט) – ואחר כך קבר אברהם את שרה אשתו וגוי על פניו מפרא היא חברון בארץ כנען, דרייל, **בארץ המיעוט**, וכדברי הרמב"ן, שמעתה התחיל קיום הבטחתו יתברך, לתת לאברהם את הארץ לנחלת ולאחוזה.

יז) בראשית פרשת חי שרה פרק כד

(מח) וְאַקְדֵּךְ וְאַשְׁתָּחוּ לְהָיָה וְאַבְרָהָם אֶת ה' אֱלֹקִי אָדָני אֶבְרָהָם
אֲשֶׁר הַנְּחָנִי בְּדָרְךְ אֶמֶת לְקַחְתָּ אֶת בָּת אַחֵי אָדָני לְבָנֶה

מתוך: בשם אומרם – עם' צט

דרך האמת

היתה לאלייזר עבד אברהם בעייה.

איך נמצא בחורה מתאימה ליצחק. הוא מוצא את הפטרון אחרי שמניע לביתה של ובקה, ואומר (בראשית כ"ד מ"ח): "וְאַקְדֵּךְ וְאַשְׁתָּחוּ לְהָיָה וְאַבְרָהָם אֶת ה' אֱלֹקִי אָדָני
את ה' אֱלֹקִי אָדָני אֶבְרָהָם אשר הנחני בדרכ אמת' לקחת את בת אחיך אדוני לבני". אללייזר מדגיש את המלים "בדרכ אמת", כדי להבהיר את תודתו לה'
שהינהה והדריך אותו להגעה לפטרון בדרכ האמת. על היהודי לדעת כי הדרכה אמתית נמצאת רק בתורה. וכך נאמר במסכת ברכות (דף ה' ע"ב): "אמת זו תורה, שנאמר אמת קנה ואל תמכור". הפסוק בשלימותו אומר: "אמת קנה ואל תמכור, חכמה ומוסר וbijna (משל כי' כי'). מפרש רש"י: "אמת קנה. ואם לא תמצא למדוד בחנים, למוד בשכר. ואל תאמור כשם שלמדתי בשכר כך אלמדונה בשכר". מכאן אנו לומדים הלכה שציריך למדוד תורה בחנים, וכן למדדו שהמלגה "אמת" רומזת לתורה. וכך כתוב גם רשיי (בכורות כ"ט ע"א): "אמת, תורה".

רבקה הייתה מוכנה להצטרכן אל קהילתו של אברהם. כאשר הגיעו עמו אליו עזר לבנון ונישאה ליצחק, והוא לא פעלת בטירון, כאדם זו הוקוק להדרכה ולאימן כדי להכיר את דרכיה של קהילת החדשה. "ויבאה יצחק האלהה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאבה ומפש בשרה אמו. היא חכירה את תורת המוסר רבקה אל האוהל והיא פעלת שם מפשת בשרה אמו. מילמד אותה מי ה�建 אותה אורח החיים של אברהם ופעלה על פיהם. מי למד אותה מי ה�建 אותה

לשמר את עקרונות המוסר של המוסר ודרך התורה? התורה מספרת לנו כי יישלו את רבקה אחותם ואת מנקהם ואת עבר אברהם ואת אנסיו" (בראשית כד, גנ). מודיע נחוץ היה לספר לנו כי מניקתה של רבקה הצטרכה לשידרה? מסקין יותר הוא הפסוק האומר כי "זהמת דברת מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית אל תחת האלון ויקרא שמנו אלף בכות" (בראשית לה, ח). התורה איננה מובירה את מותן של רבקה או לאלה, אך היא מספרת לנו על מותה של רבורה.

התשובה היא פשוטה. דברות נירלה את רבקה. היא היפה גערת עובדת אלילים נגילה לאישה נדולה, לנביאה קדושה כמו שרה. רבקה וילדיה הקשייבו לדברי דברה והונטו על ידי חכמתה. מותה היה מכה קשה ליעקב ולמשפתחו. דברה, מי שנירלה את רבקה, הייתה אם מאמותיה של קהילת הברית. היא אחראית לחינוכה של רבקה ונאמנותה החשאית לבירותו של אברהם, תלמידה של דברה, רבקה הצדורה, נילתה אופי חזק עד מאד בששביבה בוגאות, "אלך" (בראשית כד, נח) כדי להצטרכן אל קהילתו של אברהם.

יט) בראשית פרשת חי שרה פרק כד
(גנ) וישלו את רבקה אחותם ואת מנקה
ואת עבר אברהם ואת אנסיו:
(סז) ויבאה יצחק האלהה שרה אמו ויקח את רבקה
ויהי לו לאשה ויאבה ומתחם יצחק אחרי אמו: ב
מתוך: עמודו של עולם – עם קצא-קצב

ריבונו של עולם הוא הגודל שבמכניסי האורחים, והכונתו זו היא המאפשרת לאנושות להתקיים, הוא שאיפשרה את בריאות העולם. "להיות" משמעו ליטול חלק בקיום האינסופי של ריבונו של עולם. הוא, כאברהם, מזמין את בני האדם להשתתף בקיומו חסר הנבולות. הבריאה היא מעשה של הבנסת אורחים. רבותינו אמרו כי "ימים שברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא היה ארם שקראו להקדוש ברוך הוא אדרון, עד שבא אברהם ויקרא אדרון" (ברכות ז ע"ב). מוצאו של השם "אדון" הוא בהקשר משפטי; הקב"ה הוא הבעלים של העולם באופן משפטי. לא רק שהוא מנהל את העלים למשעה (de facto), אלא שהוא מנהל לו אף להלכה (ius in). אין לנו אלא אנשים ודים אשר ריבונו של העולם שידך אל "אוהלו", שהוא היקום. כמו נפלאה היא תורה הצעומות. וכי מה היה הבודה אם לא נסיגה שניגנו האיללים כדי שיזכה העולם להופיע במקום ובזמן? האינסופיות נעה כביכול לצד והסופיות באחה לשולם. ומה היא הבנסת אורחים אם לא נסיגה שניגנו בעל הבית מabitruvr שהר יוכל לשבת באותו חלק שהוא פינה?

(כ) בראשית פרשת חי שרה פרק כד

- (ס') ויספר העבר ליצחק את כל הדברים אשר עשה:
 (ס'') ויבאה יצחק האלה שרה אמו ויקח את רבקה
 ותהי לו לאשה ויאהבה ויוחם יצחק אחורי אמו: ב'

מתוך: גודם ועולם – עם קע-קען

כאשר חור אליעזר עבד אברהם משליחותו למצוא

אשה ליצחק, בן אדוניו. יוספר העבר ליצחק את כל הדברים אשר עשה. ויביאה יצחק האלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וכוכי" (בראשית כד, ס"ו-ס"ז). חרף כל התהילות והתשבחות שמספר אליעזר ליצחק בדבר רבקה, ועצתו ליצחק לשאת את רבקה לאישה, רצה יצחק אבינו להביא את רבקה האלה כדי שתיבחן שם. הוא רצה לדעת אם תוכל למלא את מקומה של אמו שרה, אם ראהיה ומתחילה היא לתפקיד נעלזה, אם יש בה היפות והדביבות במשמעות הרוחנית שבבם הצעירנית שרה אמו. לשם כך הביא יצחק את רבקה "האהלה שרה אמו", ועל כך אמר רשי"י על אתר, על-פי מדרש רביה: "ויהרי היא שרה אמו, כלומר ונעשית דוגמת שרה אמו, שכל זמן שרה קיימת היה ונזכר שבת לערב שבת וברכה מצויה בעיטה וענן קשור על האهل, ומשמתה פסקו, וכשבאת רבקה - חזרו". רק לאחר שיצחק שוכנע כי הררי היא שרה אמו" - "ויקח את רבקה ותהי לו לאשה". יצחק בודאי האמין לדבריו של אליעזר אודות רבקה, אבל עם זה היה עליו לקיים את דבר ההלכה ש"אסור לאדם לקדש אישת עד שיראננה", ומשמעות "יראננה" היא לא ראייה בעלמא אלא הכרה והتبוננות באופייה והתנהגותה. נישואין אינם רק עניין של התחריות הדידית בין בני זוג. הם מעלה מזה: יש בהם מעין קבלת מחויבות קיומית. שני אנשים בודדים באים בברית על מנת לחוית יחדיו, ליהנות ולסבול יחדיו,קיימים עצם ייחדיו בכל העתיד לבוא עליהם בחיותם המשותפים. כדי שאדם יוכל על עצמו מחויבות ואחריות כזאת, צריך הוא לעמוד תחילת השלב של "עד שיראננה". וברור שהכל הזה חל גם על האישה. אף היא צריכה "לראות", להתבונן. תכליות הנישואין היא התחרויות של שתי נשות, עניין רוחני.

(כ) בראשית פרשת חי שרה פרק כד

- (ס') ויספר העבר ליצחק את כל הדברים אשר עשה:
 (ס'') ויבאה יצחק האלה שרה אמו ויקח את רבקה
 ותהי לו לאשה ויאהבה ויוחם יצחק אחורי אמו: ב'

מתוך: פרקים במחשבת הרב [חלק א] – עמ' צא-צג

הכרת הכללה

ההלכה קובעת, שאסור לאדם לשאת אשה או אפילו לא Ross אשה לפני שיכירה, ולא חשוב כמה המלצות טובות קיבל אליה³. ראייה לכך אנו מוצאים בסיפור על יצחק ורבקה. אליעזר, עברו הנאמן של אברהם, סיפר ליצחק על אופיה המופלא של רבקה, על נימוסיה, על צדקתה ועל עשרה. ובכל זאת, נתן יצחק לעברו ומון מה לפני נישואיהם, למען יכירו זה את זו, שנאמר: "ויבאה יצחק האלה שרה אמו, ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה ויוחם יצחק אחורי אמו" (בראשית כד, ס"ז), ורש"י מוסיף: "ויבאה האלה – ונעשית דוגמת שרה אמו, כלומר, והרי היא שרה אמו, שכל זמן שרה קיימת, היה ונזכר שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיטה וענן קשור על האهل, ומשמתה, פסקו, וכשבאת רבקה, חזרו".

יצחק שם אימנו מלא בעדותו של אליעזר, אולם עליו היה להכיר ולהעריך את רבקה בעצמו. מודיע מפני שהניסיונו אין עיסקה תכליותית, חוזה בין השותפים, יחס מקרי. הם ברית קיומית, התאחדות של שתי נפשות בודדות ובבלתי שלמות, למען יקחו חלק בגורל משותף, על שמותתו ועל צרכותיו. זאת אינה התקשרות אלא התמונות ממש. ברית מעין זו אינה יכולה להתבסס על מה שנמסר מפה לאזן. התגשמותה נוגעת לגוף ולנפש, מהותה ההתאמת אישיות אחת לחברתה ואיחוד מטפיסי. כדי שקשר כזה יהיה עמוק הלב ולא הסתינגוויות, צריך לבססו על ידיעה והכרה ישירה בלבד. לכן אסור להיכנס לברית הנישואין בלי הכרה והערכת אישיות קודמת.

3 אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראננה (קידושין מא ע"א).

(ג) בראשית פרשת חי שרה פרק כה

- (א) ויסוף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה;
 (ב) ומתלך לו את זמרן ואת יקשן ואת מRENן ואת ישבק ואת שות;
 מתוך: שיעורי הגראייד על מסכת כתיות [דף ט, א] – עם קפוד-קפפה

בני קטורה חייכים במליה אף שאין להם קדרות ישראל

ב生意 פשטה קדרות ישראל צורה ולבשה צורה חדשה,
 כאשר הפכו המצוות מרשות לחווב; וכל זמן שיש תוספה בקדושת
 ישראל צריך עוד טבילה²¹.

ונ עין ביכמות (ופו, ב), שהגדירה רשותה למלוד טבילה טני מזוקשתם היום ומחר
 (מצוות י"ט, י). ומכאן שדין טבילה טני קשור לתוספה קדרות ישראל במתן תורה.

הרי גם לדעת הסוכרים שבני ישראל
 טבלו במצרים (תוספות ישנים יכחות מו, ב בשם רבנו נתנאל)²²,
 מהרמב"ם (היל' אישורי ביאה פ"ג היא היל' משפטן שלו הייתה טבילה במצרים),
 ריש להבן במתן נחלהו. עין ברוכב"ם (היל' מלכות פ"ט היא) שכתב: "בא
 אברהם וגיטה יחר על אלו בטילה ונור ויעקב הוסף ניד הנשה". לאוורה, מצהה
 אלו לא ניתן לכל ישראל, ורק החזוק לקיימן קשור לקדושת ישראל. אלא גנשא
 בין האבות וורעם אחריהם. הרי פשוטו שבני קטורה חייכים בטילה טסה הצירוי
לאברהם (עין סנהדרין גט, ב), אף שאין להם קדושת ישראל. אם כן, יש להז
 במצוות שננטשו ישראל במצרים. אם גם ציווים אלו בשעתם לא היו קשורים
 לקדושת ישראל והרי הן בין המצוות שננטשו בהן האבות, או שמא מצאות אלו
 ניתנו לכל ישראל, וכן על פי השציגו קדם למפעדר הר פיני. הקiros בתן הוא
 לשם קדושת ישראל, שאמ בקדושת ישראל אנו עסוקים. כי ישראל היה
 חייכים לטבול נבר במצרים על מנת לאוכל מקרובן הפסח, בשיטת רבנו נתנאל; אך
 אם מצאות פכח מצרים היהת עניין המצוות שניתנו לאבות, פפחבר יחר בשיטת
 הרמב"ם. שהיה אפסד לשיפחה גם בלי טבילה.

שוב היו חייכים לטבול כאשר התוספה קדושת ישראל במעמד הר
 סיני²³, כמו שלמדנו: "טבילה מגילן? רכתי בעיקת משה חצי הדם
 יזרק על העם", ואין זהאה בלי טבילה". אמנם, המילה הראשונה
 עומדת להם. למה הדבר דומה, לעבד כנעני שטובל שניית מודאוריתא
 בעת שחזרו לruleת הרמב"ם (היל' אישורי ביאה פ"ג היא"ב), "בום
 שבו תינגר גירוחו ריהיה כישראל", אף אין זו קוק להטיף דם ברית.
 עין בתוספת ישנים ביכמות (גט, ב דינה ויקח), שלפי פירושו של רבנו נתנאל,
 כל החברים מחדים שהיתה טבילה בשעת מתן הדם בסיני, שאין זהאה בלי טבילה.

(ככ) בראשית פרשת חי שרה פרק ככ

- (ס) ויבאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה
 ותהי לו לאשה ויאבה וניחם יצחק אחורי אמו; ב

מזור: מפניו הרבה – עם שנג

וינחם יצחק אחורי אמו (כ"ד, ס"ז). וכpective שם הרמב"ם, ירמו
 שהיה מצטער מאד על אמו ורחק ממנה מנהם וכו'. ולפלא שלא נזכר
 שמו של יצחק בכל תחילת הפרשה, דהיינו לכתוב – ויבאו אברהם
 ויצחק לבכורות לשרה. ונראה להסביר דבר זה על פי הדיון, דהבעל בלבד
 חייב בקבורות אשתו, ותחילת הפרשה הרי עוסקת בקבורות שרה, ועיין
 תוס' ברכות (יח) סוף ד"ה ואינו, ומעשה שמתה אחותו של ר' ר' וכו',
 דמקרה דכתיב בפרשת ויחי (מ"ח, ז) ואני בבואי מפדן מותה עלי רחל,
 דרישו רוז"ל (סנהדרין כב): אין אשה מותה אלא לבעה, כלומר, דעתיך
 ניהוג האבלות הוא מצד הבעל, יותר מאשר אצל שאר הקרובים,
 וידועים דברי הרמב"ם (פ"ב מאבל הי') כמה חמורה מצאות אבלות,
 שהרי נדחית לו הטומאה מפני קרוביו כדי שיתעסק עמם ויתאבל
 עליהם וכו', הרי דוחות הטיפול בקבורות המת מהו חלק מניהוג
 האבלות, שהרי מצאות לה יטמא רק נהגת באוון שמטמא הכהן למותו
 דרך טיפול בקבורות, כמוואר בשוו"ע, ומאחר שעיקר ניהוג האבלות
 הוא מצד הבעל, הין סייל לר' ר' דעתך הטיפול בקבורות המת
 חל הוא על הבעל, ולא על שאר הקרובים, ולכן לא נזכר שמו של יצחק
 בתחילת הפרשה, הדנה בהתעסקות אברהם אביו בקבורתה של שרה
 אשתו.